

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких
законів України щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях»
(далі – проєкт Закону)

1. Мета

Проєкт Закону розроблено з метою імплементації у національне законодавство вимог оновленого Стандарту Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проєкт Закону спрямований на виконання міжнародних зобов'язань України як повноправного члена Ініціативи прозорості у видобувних галузях (далі – ІПВГ). Україна приєдналася до ІПВГ шляхом ухвалення постанови Кабінету Міністрів України від 30.09.2009 № 1098, а 17.10.2013 стала членом Асоціації ІПВГ. Виконання Стандарту ІПВГ є обов'язковою умовою для збереження статусу країни-учасниці Ініціативи. Досягнутий рівень прозорості у видобувних галузях на основі ІПВГ враховується міжнародними партнерами, зокрема у контексті оцінки реформ у сфері управління природними ресурсами, належного врядування та євроінтеграції.

Принципи та стандарти ІПВГ впроваджені в Україні Законом України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» (далі – Закон № 2545-VIII). Прийняття Закону № 2545-VIII стало важливим кроком у досягненні Україною мети та принципів ІПВГ, дозволило врегулювати на законодавчому рівні питання розкриття інформації у видобувних галузях.

У червні 2023 року Міжнародним Правлінням ІПВГ був затверджений оновлений Стандарт ІПВГ 2023 року, який містить нові очікування від країн-учасниць ІПВГ та компаній, які здійснюють діяльність у видобувних галузях. Зокрема, це стосується таких аспектів:

вперше включено вимогу щодо розкриття інформації пов'язаної з процесом енергетичного переходу, що має створити інструмент для діалогу у суспільстві щодо очікуваних змін в енергетичному секторі;

нові вимоги щодо надання інформації про податки та/або механізми ціноутворення на викиди вуглецю, обсяги викидів парникових газів, собівартість видобутку, запаси корисних копалин. Очікується, що дані про викиди парникових газів можуть бути використані як орієнтири для політиків при прийнятті рішень, пов'язаних з енергетичним переходом, інвесторів при прийнятті інвестиційних рішень;

розкриття видобувними компаніями інформації про контракти, що передбачають участь компаній в соціальних проєктах або програмах, а також щодо участі видобувних компаній в екологічних та інфраструктурних проєктах;

нові та посилені вимоги до надання інформації в таких ключових сферах, як гендерні аспекти, соціальний та екологічний моніторинг і вплив, а також консультації з громадськістю;

забезпечення прозорості під час видачі спеціальних дозволів та/або укладення договорів з метою видобування корисних копалин, зокрема, шляхом

розкриття інформації про спеціальні дозволи на користування надрами без застосування конкурсних процедур;

у звітність видобувних компаній повинні бути інтегровані важливі чіткі антикорупційні цілі. Очікується, що видобувні компанії будуть оприлюднювати свої антикорупційні політики, в яких буде викладено, як компанії управляють корупційними ризиками. Видобувні підприємства, які контролюються державою, заохочуються розкривати інформацію про постачальників товарів, робіт або послуг по суттєвим транзакціям та про кінцевих бенефіціарних власників таких постачальників.

Крім того, під час практичної реалізації Закону № 2545-VIII виявлена низка питань, які потребують законодавчого урегулювання.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом Закону передбачається внесення змін до Закону України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» та до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», Закону України «Про екологічний аудит» з метою приведення у відповідність з вимогами Стандарту ППВГ 2023 року, зокрема:

дані від компаній: розширено перелік обов'язкових розкриттів: викиди парникових газів і/або механізми ціноутворення на вуглець, участь у екологічних/інфраструктурних проєктах, ~~прогнози видобутку~~, результати (дані) післяпроєктного моніторингу по кожній проєктній діяльності, структура власності, антикорупційні політики, кадрові/гендерні дані та зарплатні співвідношення;

дані від органів влади (до 1 травня / окремо до 1 вересня):

Держгеонадра — спецдозволи без конкурсу; Держмитслужба — експорт корисних копалин; Мінекономіки — обґрунтування ставок/механізмів вуглецевого ціноутворення; звіти про платежі: уточнено порядок підготовки/розкриття, у т.ч. для угод про розподіл продукції (УРП), та розкриття доходів держави від продажу її частки продукції за УРП.

Роль держави: розкриття інформації про контрольовані державою видобувні підприємства (в т.ч. непряме володіння), їх фінансові взаємовідносини та суттєві платежі на їх користь.

Доступ до екоданих: оприлюднення результатів (даних) післяпроєктного моніторингу та резюме екоаудиту.

4. Правові аспекти

У цій сфері правового регулювання діють такі нормативно-правові акти: Закон України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях»;

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»;

Закон України «Про екологічний аудит».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень проєкту Закону не потребує матеріальних чи інших витрат з державного та/чи місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт Закону не потребує проведення публічних консультацій, проведених

відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 3 листопада 2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» та не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

7. Оцінка відповідності

У проєкті Закону відсутні положення, що:

стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції;

стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод;

впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією;

створюють підстави для дискримінації.

Проєкт Закону не потребує проведення громадської антикорупційної, громадської антидискримінаційної та громадської гендерно-правової експертизи.

8. Прогноз результатів

Прийняття проєкту Закону сприятиме впровадженню на законодавчому рівні вимог Стандарту ПІВГ 2023 року та удосконаленню існуючого порядку розкриття інформації у сфері видобування корисних копалин, а також сприятиме запобіганню корупції та залученню інвестицій у зазначену сферу діяльності, покращенню ефективності управління державними фінансовими ресурсами.

Реалізація проєкту Закону матиме вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
1. Держава	Позитивний	Отримання доступних та якісних даних про фінансові ресурси, отримані державою від видобувних галузей, та їх використання повинно запобігати корупції та покращити ефективність управління державними фінансовими ресурсами та прийняття державою рішень щодо управління надрами

2. Видобувні компанії	Позитивний	Підвищення прозорості діяльності у сфері використання природних ресурсів сприятиме попередженню корупційних дій у сфері видобування, покращенню бізнес середовища у видобувних галузях та, відповідно, залученню інвестицій у видобувну галузь
3. Громадяни	Позитивний	Доведення суспільству вигід від видобування природних ресурсів, включаючи отримання державою доходів від видобувної галузі та здійснення витрат у прозорий спосіб, участь видобувних підприємств в екологічних, соціальних, інфраструктурних проєктах, має підвищувати рівень довіри до видобувної галузі та сприяти дискусії у суспільстві щодо зеленого енергетичного переходу

**Перший віце-прем'єр-міністр України –
Міністр енергетики України**

Денис ШМИГАЛЬ

_____ 2026 р.